

Svar på skriftligt spörsmål SSS 613/2020 rd

Svar på skriftligt spörsmål om förhandlingar som lett till ett beslut om att upphäva lagstiftningen om lätta bilar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 613/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Heinonen /saml m.fl.:

Varför ansöktes det inte om det undantag som kommissionen erbjöd avseende körkortsdirektivets tillämpningsområde för lätta bilar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Ikraftträdandet av lagstiftningen om lätta bilar sköts upp med riksdagens beslut av 16 oktober 2019 för att ärendet ännu skulle kunna bedömas med tanke på EU-rätten och nödvändiga diskussioner med EU-kommissionen föras. Då framhävde kommunikationsutskottet att bedömningen och övriga nödvändiga åtgärder som gäller lätta bilar ska genomföras effektivt och utan dröjsmål, i samarbete med kommissionen och aktörer inom området. Utskottet ansåg att det var nödvändigt att kommunikationsministeriet vidtar alla nödvändiga åtgärder för att finna lösningar.

De diskussioner som kommunikationsutskottet förutsatte i sina betänkanden inleddes med generaldirektoratet för transport och rörlighet (GD Move) vid kommissionen omedelbart efter antagandet av ovannämnda lagar och försök gjordes för att hitta ett sätt på vilket det skulle vara möjligt att tillåta införandet av lätta bilar i Finland. I detta skede var det helt klart att lagstiftningen avseende lätta bilar enligt kommissionen var oförenlig med EU-lagstiftningen och även justitiekanslern hade i sitt ställningstagande redan 2019 påpekat att detta gäller nationellt. Förhandlingar med kommissionen fördes aktivt både på politisk och tjänstemannanivå. Kommissionen klargjorde dock att ändringar i den nationella lagstiftningen inte i sig skulle möjliggöra införandet av lätta bilar. Genomförandet skulle i sista hand stoppas av körkortsdirektivet, enligt vilket fordon avsedda som lätta bilar ska räknas som personbilar, för vilka minikravet på förarens ålder är 17 år.

I början av förhandlingarna föreslog tjänstemännen på generaldirektoratet för transport och rörlighet vid kommissionen att Finland skulle utreda möjligheterna att ansöka om undantag från tillämpningsområdet för artikel 4.5 i körkortsdirektivet så att det skulle vara möjligt att nationellt bestämma om körrätt för lätta bilar. Kommunikationsministeriet började utan dröjsmål och aktivt utreda detta alternativ och diskuterade med kommissionen om ett förslag om att krav, som i stort sett skulle vara de samma för ett vanligt B-körkort som krävs för att få köra

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 613/2020 rd

en personbil, nationellt skulle bestämmas för undervisning och examen för det begränsade körkortet som skulle krävas för att köra en lätt bil, och om att en personen i praktiken skulle kunna byta ut sitt begränsade körkort för lätt bil till ett riktigt B-körkort med låga krav på ytterligare undervisning och utan betydliga tilläggskostnader då personen uppfyller kraven på ålder för B-körkort.

Främjandet av möjligheten till undantag inleddes på flera olika nivåer, och omedelbart efter förhandlingarna med kommissionen skickade de finländska myndigheterna ett förslag om ändringar i lagstiftningen till kommissionen. I denna modell skulle en separat, nationell körkortsklass med eget namn ha införts enligt det ovannämnda. Finlands förslag förde aktivt fram även faktorer i lagstiftningen som förbättrar trafiksäkerheten och som enligt en preliminär bedömning av kommissionens tjänstemän skulle ha bidragit till att undantag beviljats. Dessa förslag var bland annat att sänka den högsta tillåtna hastigheten och den högsta tillåtna egenmassan för lätta bilar.

Kommunikationsministeriet var beredd att ansöka om undantag redan i februari–mars 2020 alltså strax efter att ministeriet fått kommissionens förslag. Kommissionen meddelade dock sin önskan om att ännu föra interna förhandlingar. Trots Finlands aktiva och återkommande kontakter fick man dock till slut inget jakande svar till Finlands förslag till lösningar. Till slut blev det klart att den strikta tolkning som kommissionens egen rättstjänst gjort av användningen av undantagsbestämmelsen i EU:s körkortsdirektiv slutligen hindrade kommissionen från att bevilja det undantagstillstånd som kommissionen själv föreslagit. Efter denna rättsliga prövning fanns det slutligen inte en sådan möjlighet till undantag som avses spørgsmålet, såsom konstateras även i ministeriets pressmeddelande av den 25 augusti 2020.

När det blev klart att kommissionen inte skulle ge sitt samtycke om undantag från körkortsdirektivets tillämpningsområde, bereddes utkastet till regeringens proposition om upphävande av lagarna på kort tid vid kommunikationsministeriet. Med beaktande av ovannämnda situation och bland annat justitiekanslerns tidigare ställningstaganden kunde beredningen av regeringens proposition med annat innehåll inte anses som lagenlig. Kommissionen bekräftade slutligen sin ståndpunkt till ansökan om undantag i sitt skriftliga svar till kommunikationsministeriet av 26 augusti 2020 och konstaterade att Finlands lagstiftning om lätta bilar bryter mot EU-lagstiftningen och att kommissionen inte kommer att bevilja ett undantag från tillämpningsområdet för körkortsdirektivet.

Kommissionens ovannämnda svar samt de förslag till lösningar som de finländska myndigheterna tidigare lämnat till kommissionen under förhandlingarna har publicerats offentligt i tjänsten Valtioneuvoston Hankeikkuna samt lämnats som bilagor till förslaget till lagstiftning som gäller upphävandet av lagarna. I regeringens förslag har man dessutom utrett ärendets beredning och påverkan efter senareläggandet av lagarnas ikraftträdande.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 613/2020 rd

Helsingfors 15.9.2020

Kommunikationsminister Timo Harakka